

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

SOSTEn lausunto

2 § Määritelmät

6 § Valviran tehtävät

-

22 § Eräiden muiden tuotteiden valmistajan ja maahantuojaan yleiset velvollisuudet

-

25 a § Savuttomia nikotiinituotteita koskevat vaatimukset

Esityksen mukaan savuttomassa nikotiinituotteessa saisi olla nikotiinia enintään 20 mg/g. Kuitenkin jo 16 mg/g nikotiinipitoisuus voi olla hengenvaarallinen, erityisesti pienelle lapselle. Siksi esitetty 20 mg/g pitoisuus on liian korkea.

Muiden Pohjoismaiden tilastot kertovat, että nikotiinipussien ja nuuskan käyttö on lisääntynyt erittäin paljon viime vuosina etenkin nuorten aikuisten keskuudessa. Nikotiinipusseja ovat kokeilleet myös sellaiset nuoret, jotka eivät ole aiemmin kokeilleet tai käyttäneet muita tupakka- tai nikotiinituotteita. Nuorten nuuskan ja nikotiinipussien käytön lisääntyminen ei ole ainakaan Ruotsissa vähentänyt tupakointia tai sähkösavukkeiden käyttöä.

Monissa Euroopan maissa on valittu terveyshaitoista johtuen huomattavasti tiukempi linja mm. Belgia kielsi nikotiinipussit lokakuussa. Hollanti suunnittelee nikotiinipusseille samanlaista täyskieltoa kuin nuuskalle. Italia on kieltänyt yksittäisten nikotiinipussituotteiden markkinoille tulon niistä tehdyn vaarallisuusanalyysin perusteella. Tsekeissä nikotiinipussin pitoisuus voi olla korkeintaan 12 mg/g, sekä Latviassa ja Liettuassa 4 mg/g.

29 a § Ilmoitukset savuttomista nikotiinituotteista

-

29 b § Myyntimäärät savuttomista nikotiinituotteista

Kannatettava pykälälisäys. Valvira saa sen avulla tietoa paitsi vuosittaista valvontamaksua varten, myös yleisesti tietoa myyntimäärien kehityksestä.

30 § Eräitä muita tuotteita koskevien tietojen toimittamisen tapa, malli ja ajankohta

-

31 § Vähittäismyyntipakkauksia koskeva yleissäännös

-

39 a § Savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkauksen merkinnät

-

39 b § Savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkauksen muu ulkoasu

Ulkoasun tulee olla mahdollisimman vähän houkutteleva eikä sen avulla saa edistää tuotteen myyntiä.

39 c § Savuttoman nikotiinituotteen ulkoasu

-

40 § Varoitusmerkintöjä koskeva poikkeus ulkomaanliikenteessä

-

44 § Vähittäismyynnin luvanvaraisuus

-

48 § Ilmoitus nikotiininesteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden vähittäismyynnistä

-

50 § Tukkumyynnin ilmoituksenvaraisuus

-

52 a § Tupakkatuotteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden maustamiseen tarkoitettujen tuotteiden myyntikielto

-

53 § Kielto myydä alaikäiselle

Kaikkien tupakka- ja nikotiinituotteiden ostoikäraja tulisi nostaa 20 vuoteen kuten Tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmä ehdotti raportissaan STM 2023:5 yhtenä käytön aloittamisen ehkäisytoimenpiteenä. Saamaa ehdotti jo edellinen työryhmä vuonna 2018.

58 § Etämyynnin kielto

-

59 § Tullihuutokaupalla myynnin kielto

-

60 § Tukkumyynnin rajoitukset

-

62 § Alaikäisiä koskeva maahantuontikielto

-

63 § Eräiden savuttomien tupakkatuotteiden maahantuontikielto

-

65 § Kielto tuoda maahan etäviestimen välityksellä hankittuja tuotteita

-

66 § Matkustajatuonnin aikarajat

-

67 § Matkustajatuonnin määrälliset rajat

-

74 § Yleiset tupakointikiellot

-

80 § Tupakointikieltoa koskevat opasteet

-

81 § Tupakointikieltojen toimeenpano

-

90 § Hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä perittävät maksut

-

91 § Tupakkalain valvontamaksut

-

94 § Tuotevalvontaa koskevien tietojen tallentaminen ja julkaiseminen

-

97 § Vähittäismyyntiluvan peruuttaminen

-

100 § Myyntikielto

-

109 § Tupakan myyntirikos

-

113 § Tupakointirikkomus

-

117 § Myyntipäällykset

-

118 § Hallussapitokielto

-

119 § Hävittäminen

Voimaantulo

Muuta kommentoitavaa?

Esitys itsessään ei tue Suomen tähänastista tupakkapoliittista linjaa, jonka tavoitteena on tupakkalain 1 §:n mukaisesti ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen vuoteen 2030 mennessä.

Esityksen myötä lainsäädännöllä vakiinnutetaan Suomen markkinoille uusi nikotiinituote. Kuten esityksen perusteluosassa todetaan, tämä on omiaan johtamaan siihen, että tulevaisuudessa myyntiin pyritään tuomaan lisää uudenlaisia nikotiinituotteita.

Nikotiinipussien käytön lisääntyminen ei todennäköisesti vähennä tupakointia tai sähkösavukkeiden käyttöä kuten ehkä on ajateltu, vaan erilaisten tupakka- ja nikotiinituotteiden rinnakkais- ja kokonaiskäyttö lisääntyy. Tästä on viitteitä muista Pohjoismaista. Mitä enemmän markkinoilla on nikotiinituotteita, sitä todennäköisempiä ovat myös nikotiinista aiheutuvat terveyshaitat. Nikotiinipussit lisäävät myös ympäristöhaittoja mm. roskaamista.

Uuden nikotiinituotteen markkinoille tulolla on vaikutuksia monien viranomaisten työmäärään, tietojärjestelmiin ja kustannuksiin. Esitys mm. lisää kuntien ja Valviran työtä ja kustannuksia, sillä valvonnan piiriin tulee kokonaan uusi tuoteryhmä. Uudet myyntipaikat kuten ravintolat, lisäävät tupakkavalvontakohteiden lukumäärää sekä tarvetta valvoa myyntiä ja omavalvontaa. Viranomaisilla tulee olla valvontatyöhön asianmukaiset resurssit.

Esityksessä esitetään, että tuotteissa sallitaan vain aikuisille tarkoitetut maut. Aikuisille tarkoitetut maut on määritelmänä erittäin hankala ja aiheuttaa todennäköisesti erilaisia tulkintoja ja epäselvyyksiä, jotka työllistävät tupakkalakia valvovia viranomaisia sekä tuomioistuimia. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä mauista, jotka ovat omiaan houkuttelemaan nuoria. Tämä edellyttää ministeriöltä jatkuvaa työtä sen seuraamiseksi, millaisia makuja markkinoilla on ja minkä niistä voidaan katsoa houkuttelevan nuoria. Selkeintä olisikin kieltää nikotiinipussien makuaineet.